

En bön om medlidande och befrielse – tusentals timmar tyst kvinnoarbete samlas på Härnösands konsthall

23 delningar

Förbarma dig.

Under hela vandringen genom Anita Christofferssons tysta landskap av luft och ljus, av solblekta viskningar och svarta utrop, har jag sällskap av Johann Sebastian Bach. Hans vädjan till den osynlige guden är en tröstlös men ändå hoppfull sång från den som står på världens botten och sträcker sig mot himlen.

Bild: Katarina Ljstholm

Erbarne dich. Förbarma dig, se oss i vår nöd. Stycket återfinns i Matteuspassionen av Johann Sebastian Bach, en sällsam melodi som strålar av smärta men också av världens ljus och himlens skönhet. Det är en bön om medlidande, om befrielse. Om nåd.

Orden återkommer gång på gång. "*Förbarma dig*" står det i korsstyggn på en trådsliten och fläckig näsduk, en gång blå med röda ränder. "*Jag vill inte*" står det i svarta tryckbokstäver på gulnade neddragna rullgardiner – "*jagvillintejagvillinte*" som en oavbruten desperat harang. Eller som ett viskat utrop "*jag vill inte*" med små, små bokstäver – ett övergivet läte, ett infångat djurs ensamma klagan.

Bild: Katarina Ljstholm

Rullgardinen stänger ljuset och världen ute. I det bleka mörkret bakom den neddragna gardinen, i rummet som ingen ser, kan vad som helst ske. Vem utsätter, vem utsätts? Vem vill, vem vill inte?

Bild: Katarina Ljstholm

Anita Christofferssons nyligen öppnade utställning på Härnösands konsthall är sparsmakad, enkel och strikt som en japansk haiku, genomsyrad av en stark poetisk bärkraft. En handfull återkommande textila objekt – näsdukar, tygstycken, rullgardiner – accentueras av förvuxna pelargoner och svartglittrande stycken av koks. Minnesfragment av ett hem, en barndom.

Igenkänningsfaktorn är hög – näsduken som torkat tårar, blod och barnkräks är fortfarande fläckig trots otaliga tvättar, så sliten att man kan se tvärs igenom tyget. Eller lakansväven, som lagats och lagats igen, i en tid då bruk och återbruk var av nöden och ingenting fick förfaras. Lagningen som en förtjockad ärrvävnad av täta stygn.

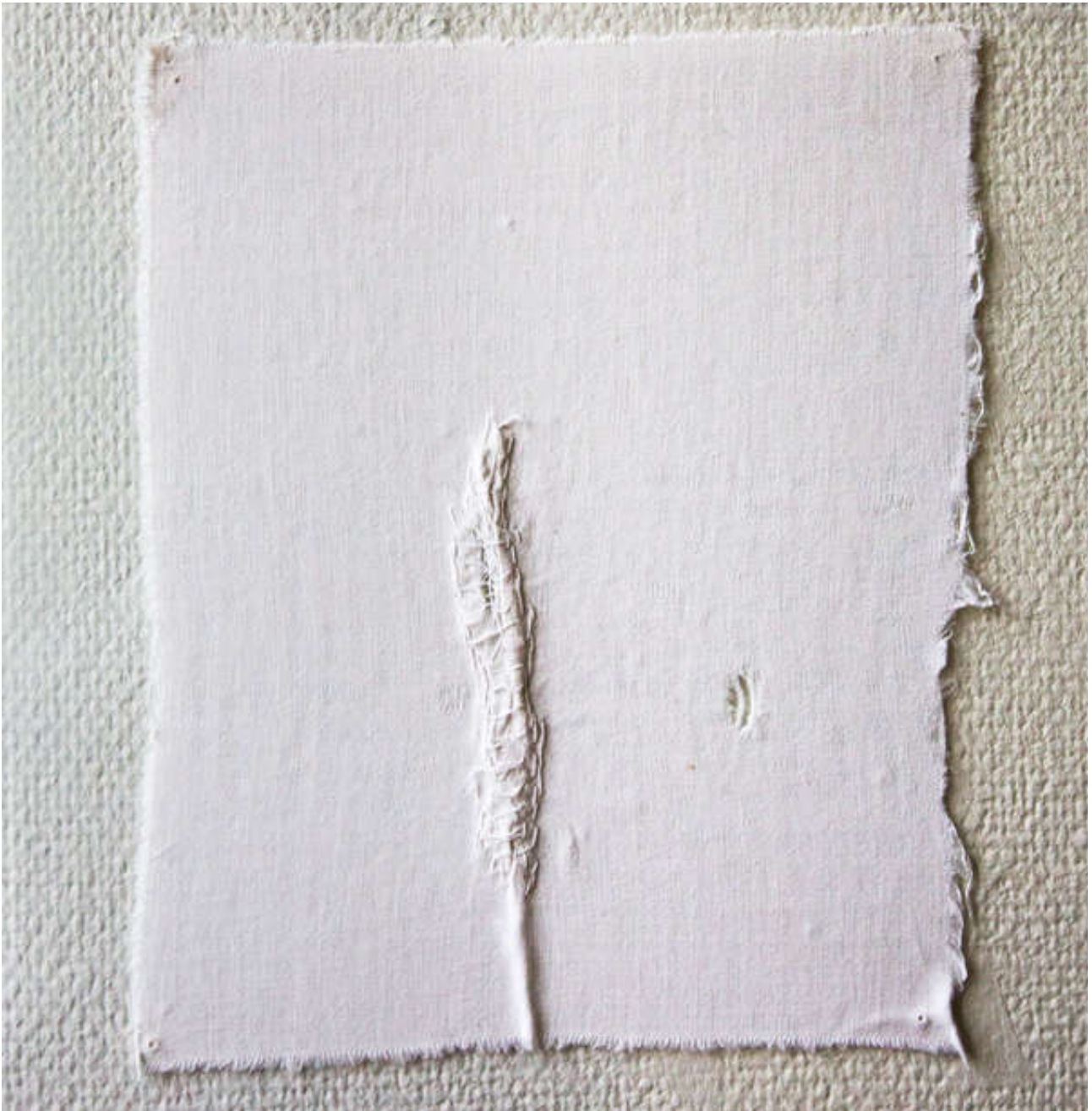

Bild: Katarina Ljstholm

"Alltid var någon efter en, någon som hade den fullständiga förintelsemakten". Orden är textade i blyerts på näsdukarna, ibland ifyllda med broderade stygn, urblekta och svåra att läsa, man får böja sig nära och liksom hålla andan. "Under ett helt långt liv hade hon formats till att hellre tiga än tala".
Och, på en liten vit näsduk med rosa virkade kanter, två små ord. *"Ensam ensam"*.

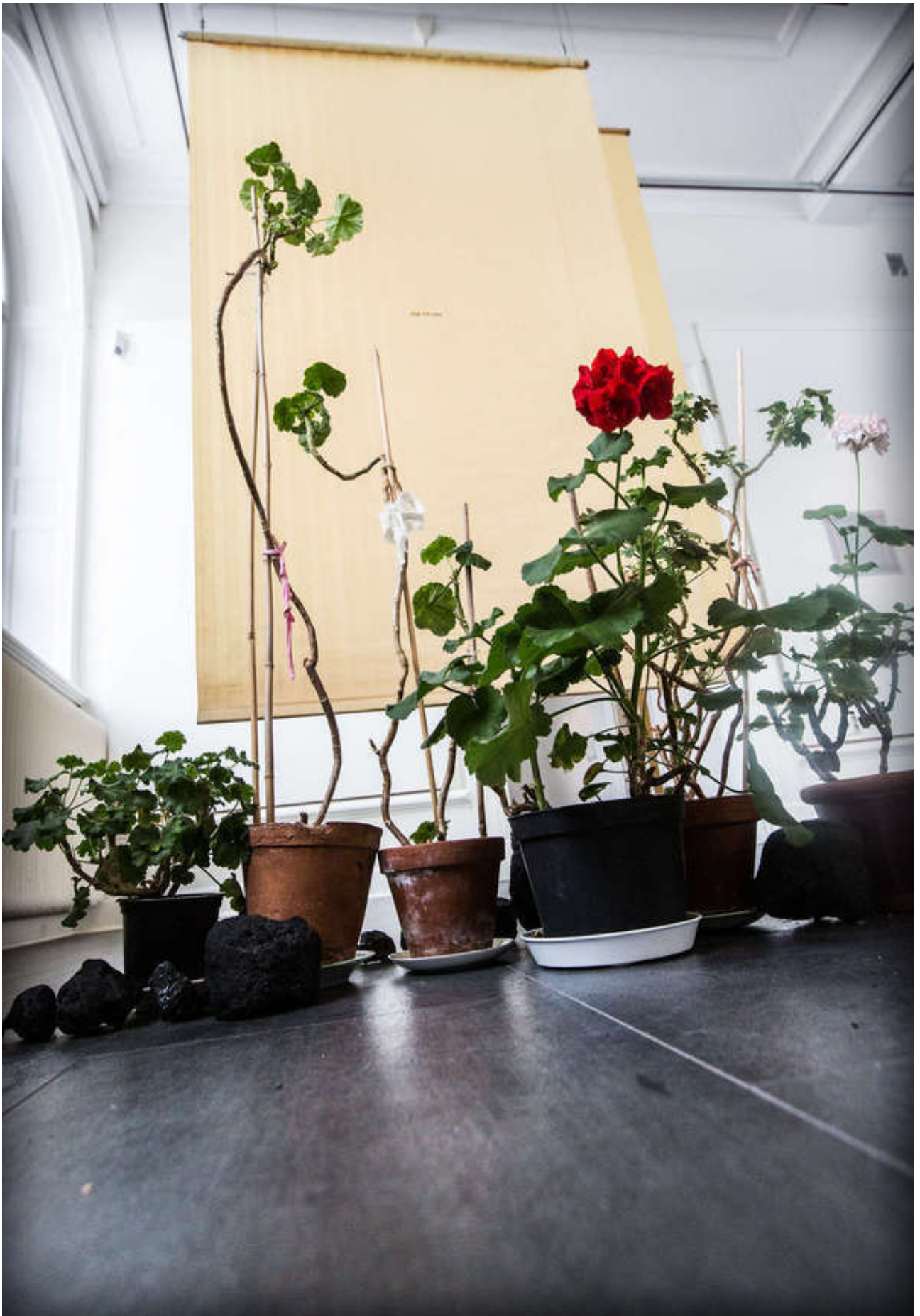

Bild: Katarina Ustholm

Orden är Birgitta Trotzigs; i stort sett alla citat är hämtade ur hennes roman "Dykungens dotter". Trotzigs starkt lyriska och förtätade språk andas i samma takt som Anita Christoffersons installationer; det är ett tyst, glest landskap av luft och ljus, en väv av tidens trådar, en löst sammanfogad berättelse om alla de minnen och känslor som tyget fångat upp och bevarat.

Inget står människokroppen så nära som tyget. Inget hantverk har varit så underskattat som det textila. Inget arbete så nedvärderat.

I utställningen samlas tusentals timmar tyst kvinnoarbete, virkat i glädje eller under tyst protest, vävt av söndervärkta händer eller unga friska, vätt av tårar eller smekt av hemligt skratt. Alla dessa kvinnor, och de livsöden som länkats till dem, blir som en kör av viskningar som vandrar genom rummen.

Bild: Katarina Ljstholm

Det är en utställning som kräver tid. Omställningen från det livliga torget – från trafikens ordnade kaos, vimlet av människor, stadens bordunstämman av sammanflätade ljud – kräver att man väntar in sig själv. Det är en utställning att vila i – klockorna går liksom lite långsammare, pendeln saktar av, inget är längre särskilt bråttom.

Det tar tid att vänja sig vid den finstilla tystnaden, det tar tid innan de viskande rösterna hörs genom samtidens skråniga informationsbrus.

Tre tomma stolar. Tre frånvarande människor – ett litet barn, ett större barn, en vuxen. En lång rad med virkade små blommor som ett radband av tankar och förhoppningar mot den vita tomma väggen.

Bild: Katarina Ljstholm

Ta dig tid. För ur utställningens stillsamma förtvivlan och den smärta som är själva varandets sipprar också ett ljus. Det ljus som uppstår när sorger delas, när någon tystnar för att lyssna och stannar till för att hjälpa. Det är den omtanke som tar form i en virkad blomma, den dröm som vävs mellan rand och ruta.

Det är ljuset som får pelargonerna i fönstret att sträcka sig uppåt, kärleken i de händer som låter livet växa, omtanken hos den som lagar det trasiga och plåstrar det såriga. Det är också svaret på den bön som bärs fram av Johann Sebastian Bach. En bön om medlidande och befrielse.

Och om den nåd vi kan skänka varandra.

Bild: Katarina Ljstholm

* * *